

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria vi. Pentecostes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

subito percussus amisit sensum et motum.
Eccles. ix. Nescit homo finem suum etc.

Tertio ar. Aud etc. Videte ne forte
operaciones diaboli magis quam sancti spiritus
faciatis. Nec putetis vos esse esse mlti-
mistros diaboli et spiritus sancti. Habete ei. ff.
de collegiis illiatis. l. j. Nemo potest esse in
duobus collegiis simul. Et. l. qui militare
pnt vel no. l. iij. z. v. Nemo potest duas mlti-
litas simul habere. Et extra de religiosis do-
mibus. c. xl. No potest monachus in duobus mo-
nasteriis simul locum habere. Hoc contra eos qui
peccando se faciunt collegas sathane et nihilo-
minus putant se esse de ecclesia christi. Et colle-
gio spiritus sancti. Forma parabola iuxta predicta
Mat. vj. Nemo potest duobus dominis servire.

Feria. vij. Pentecostes.

Quoniam bene

ritate. Implebunt horrea
vestra frumento et redudabunt
torcularia vino et oleo. Joelis. ij. z in epla
hodie. In his verbis insinuant tria que sunt a spiritu
sancto: et per que spiritus prohibet testimonium. Pri-
mum est bona mensuratio que signatur per frum-
entum ex quo fit panis corporis hominis firmus
Psalms. Panis cor hominis firmet. De hoc frum-
ento mensuratio exponitur per illud Psalmus. Glalles. i.
hues abundabunt frumento. i. gratia siue spiritu
sancto mensuratio tribuere. Et illud: adipe frum-
enti satiat te. Et illud: Libavit illos ex adipe
frumenti. Secundum est spiritualis leticia que signatur
per vinum quod est iustificativum. Juxta illud
Vinum letificet cor hominis. De hoc vino spiri-
tualis leticie exponitur per illud Prover. ix.
Bibite vinum quod miscui vobis. Et illud Pro-
verb. xxxj. Date vinum his que amaro sunt animo
Tertium est spiritualis misericordia que signatur per oleum
quod est lenitivum. De hoc oleo misericordie exponitur
per illud Hierem. xl. Oleum dicitur in vasis vas-
stris. i. opera misericordie que dant recordationem in vasis scientie
ne. s. fiat propter vanam gloriam. Et illud. Levit.
xxij. Precipe filiis israel ut offerant oleum de
olivis purissimis. Cum venerit etc.

Pro primo ar. An missio spiritus sancti fiat
ad omnes que sunt principes gratie. Rndz Th.
l. p. q. xliij. Missio importat quod ille que mittitur
vel incipiat esse ubi prius non fuit: sicut in cre-
atione: vel incipiat esse novo modo ubi etiam prius

us erat secundum quem modum missio attribuitur
vini personis. Sic igitur in eo ad quem fit mis-
sio operet duo considerare. s. habitatores gratie
et innovatores quondam per gratiam. Ad omnes gratie
missio incommensabilis in quibus hec duo inveniuntur
Hec Thoma Nota. Valde sunt miseri qui
sordes viciorum non excutunt ut puritate gratie
et spiritus sancti recipiant. Unum in opprobrium ta-
lium dicit Alanus in puer. Sus de sorde levat
salsedine colligit escas. Cur nunquam surgit
sorde volutus homo. ut viciorum spirituales escas colligat
ligat que est a spiritus sancto. Abijcite ergo abijcite sor-
des peccatorum ut sic ad vos veniat spiritus dei
sine quo nemo bonus est. Unum Seneca ad Lucil.
Nulla sine deo mens bona est. bonitate viciorum
spiritualis gratie. Unum ad omnes que sunt principes gratie
mittitur spiritus sanctus. ut patet ex ratione et promissa.
Ex quo concluditur quod signum magnum est puritatis spi-
ritus sancti quando se sentit homo spiritualiter innovatum
Unum Bern. Queris cum ita sint investigatores
hujus viciorum spiritus sancti: unde adesse novum. Re-
spondeo ex motu cordis intellexi presentiam eius: et ex
fuga viciorum aduerti potentiam virtutum eius
Et ex discussione seu redargutione occulto-
rum meorum admiratus sum profunditatem sapientie
eius. Et ex querulacione emendatione morum
meorum exoptus sum bonitatem mansuetudinis
eius: et ex reformatione et renovatione spiritus me-
tis mee precepti utriusque speciem decoris eius: et
ex intuitu horum omnium summi expaui multitudinem
et magnitudinem eius. Hec Bern. Audite
igitur o peccatores fetidi et feduli: lubrici: auarissimi
non putetis vos habere spiritus sanctum: sed spiritus
malignum: nisi prius purgetur et renouetur conscientia
vestra. Signum autem huius purgationis et re-
novationis est elevatio mentis a terrenis
et carnalibus ad celestia et spiritualia.

Figura Ezechiel. vij. Elevavit me spi-
ritus inter celum et terram et adduxit in hieru-
salem in visione dei. i. in civitate celestis
In visione dei. i. deuota contemplatione.
Per hanc viciorum elevationem et contemplatio-
nem fit novus homo: que utique novitas
est a spiritu sancto: qui dicitur Spiritus renova-
tionis. ad Titum. ij. ubi dicitur: Saluos
nos fecit per lavacrum regenerationis et renova-
tionis spiritus sancti etc. Potest etiam pro fi-
gura sumi illud quod habet in euangelio hodie
dierno Luce. v. quod dominus dicit paralyti-
co: Tibi dico surge: tolle lectum tuum et va-
de in domum tuam. Et confestim surgens

tulit lectū in quo iacebat: et abiit in domū suā. Exponit: quoniam hec est renouatio facta per spiritum per quem fit peccatorum remissio quoniam paralyticus. i. peccator surgit a vicijs ad virtutes et tollit lectum suum. i. mala. In studiū nō in quibus ut in lecto iacebat: et redit per affectum in domū suā. i. in civitate celestem ambulando per viam charitatis et mandatorum dei. Gal. v. j. Si spiritus vivimus: spiritu et amabilem.

Secundus ar. Jam intendimus dante deo dicere de septem donis spiritus sancti: per quos operatio spiritus sancti testimonium perhibet. Primo igitur dicendum de dono sapientie quod est principale et excellentissimum. Dicitur autem sapientia quasi sapientia scientia: quoniam vicijs homo in scientia qua habet de se inuenit saporem deuotionis et dulcorē amoris. Si homo precise sciat in intellectu absque sapore in affectu: tunc est scientia sed non sapientia: sicut gratia. Multi scientiam habent de potentia dei quod est infinita: quod per se creatio mundi que de nihilo creauit sed non sentitur dulcorē deuotionis in anima. Sic etiam de scientia que habet de misericordia dei: de mysterijs humane redemptionis. Heu multi predicant: disputant: legunt sine sapore deuotionis. Philo habuerunt quod de scientiam: sed non sapientiam: quod cum loquerentur de prima causa non habebat ad ipsam deuotionem nec gratias agebant: de quibus dicit apostolus. Ro. j. Qui cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt sed euasuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipientes cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt quod scilicet charitatem dei non habuerunt. Quia dicitur scilicet. i. iij. di. xxxij. Sapientia est ipsa charitas. Est enim habitus quo sapienter habent illud obiectum quod est in se sapientibus: quod mihi placet bonum eius. Proinde dicitur Sap. vij. Memine diligite deum: nisi cum sapientia gradus. i. cum charitate que sapientiam bonitatem dei. Hoc autem donum petimus cum dicimus. Sanctificet nomen tuum. Ex principali autem actu sapientie que est saporare diuinam bonitatem sequuntur tres alij minus principales que rangit Berno. Inuenisti plane sapientiam si prioris vite peccata deseras: si huius seculi desiderabilia quiescas: si eternam patriam toto desiderio concupiscas. Hec enim tria facit amor dei. De quo amore dicitur Eccl. j. Dilectio dei honorabilis sapientia. Secundo dicendum de dono intellectus. Intellectus finit

etymologia nōis dicitur in lege. i. perceptio bonorum spiritualium in rebus sensibilibus quasi in libris aptis: sicut gratia. In honoribus huius mundi legere honores spirituales et eternos. Et si honores isti tamen delectant quanto magis honores paradisi: sic de diuitijs: sic de dolijs: sic de pulcritudine et huiusmodi. Nota quod dicitur ps. Intellectum tibi dabo et instruam te. et. ut scis in his sensibilibus scias legere spiritualia. Non sic de bestijs que delectantur in sensibilibus sed intelligentia non habent. Iohannes dicit Nolite fieri sicut equus et mulus: quibus non est intellectus. Tales quippe persone sunt bestiales. de quibus j. Cor. ij. Nialis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim est illi. Dicit autem Bonifacius in libello de septem donis quod donum intellectus referant nobis virtutes dei latentes in creatura: velata in scriptura: reuelata in sacramentali efficacia. Hoc petimus dicentes. Adueniat regnum tuum: quod est verum deum cognoscere. Tertio dicendum de dono consilij: quod facit inter multa bona eligere meliora: et inter duo mala: scire minus malum eligere: puta eligere potius bona eterna quam temporalia: et mala temporalia quam eterna. De consilio dicitur Eccl. xxxij. Fili sine consilio nihil facias et post factum non penitebis. Quod rege placet et dicitur modo penitent in inferno sed non est modo remedium. Iohannes Prouer. xix. Audi consilium et suscipe vitam. et esto factus in no. t. Hoc consilium petimus dicendo. Fiat voluntas tua. Ratio quippe nostra cum non possit inuenire omnia necessaria ad salutem. Necessaria est ei illustratio spiritus sancti. Sed heu gens absque consilio et sine prudentia utinam saperet et intelligeret ac nouissima pueret. Deus xxxij. Exemplum. nota de multis dominis in quibus civitate in qua solus dominabatur per annum: et post mittebatur in exilium. Ipsi homo prudentia et consilio non videntes ut stulti quando erant in domino dicebant. Ex quibus tam modico durat dominium meum. Golo delectari. Et transfacto anno exulabatur et fame moriebatur. Fuit autem unus prudens qui in anno dominij sui voluit abstinere a multis: et quicquid poterat secrete mittebat ad insulam ad quam in exilium mittebatur erat. Sic quod vbi alij moriebantur fame sibi fuit optime primum. Ita est de honoribus et diuitijs et dominis huius mundi. quod non durat nisi per annum ps. Relinquet alienis diuitias suas. Saluum est consilium promittere faciendo elemosinas

Sabbato post festū Pent.

et bona opa p gloria dei: z sic thesauriza-
re in celo.

Certe ar. Audistis zc. Cauete ne vi-
tra insipientiū z indoctoz atq; icōsul-
toz magis teneat q̄ sapientiū intelligen-
tiū z p̄sultoz q̄li ex fatuitate putant q̄
mala vita possit ad britudinē ducere: qd̄
nō est possibile eū ducat in infernū. Jura
em̄ dicūt. Eadē res nō operat̄ p̄trarios
effectus. lvy. distin. Si q̄s in egritudine
Sicut eadē res nō parit liberationē z res-
peritionē. ff. de solutioibz liberationē z res-
peritionē. Qui hoiem. Cauete q̄ne sitis ei similes q̄ dicit
se velle ire romā z accipit viā in hiberniā
vel illi q̄ p̄ totā vitā p̄parat domū in qua
nō vult morari: z domū quam perpetuo
optat inhabitare destruit. Due domi: in
fernū: z paradisi. Vale viuētes edifi-
cāt domū infernalē. Un̄ d̄r Augs. Qui fa-
cit p̄tra p̄scientiam edificat ad gebennā.

Sabbato post festū Pentecostes.

Quin vne.

Crit zc. Gloriamur in spe glie
filioz dei: nō solū aut̄ sed et
gloriamur in tribulatioibz scientes q̄ tri-
bulatio patientiā operatur: patientia aut̄
p̄bationē: p̄batio p̄o spem: spes aut̄ nō cō-
fudit. Ro. v. z in epla hōd. Hec sūt p̄ba
h̄ntiū sp̄m̄sc̄m̄ in eis de ch̄o testimoniu-
p̄hibentē. In q̄bus verbis tria sunt notā-
da. Prīmū ē ipoz sp̄m̄sc̄m̄ h̄ntiū con-
solatio, cū dicit̄ glām̄ur in spe glorie zc.
Scdm̄ est cōsolationis augmentatio,
cū d̄r n̄ solū at̄ s̄z z glām̄ur i tribulatioibz
Certeū ē h̄m̄ augmētatiois rō. cū d̄r
scietes q̄ zc. De p̄mo. Philip. j. Glām̄ur
in ch̄o iesu fiducia habētes. De scdo. ij.
Loy. xij. Abent̄ gl̄abor in infirmitatibz
meis zc. De tertio nota illud Eccl. ij. Re-
spicite natiōes hoim̄ z scitote qz nullus
sperauit in d̄no z p̄fusus ē. Et ps. In te
d̄ne sperauit nō cōfundat̄ in eternū zc.

Cum venerit zc.

PRo p̄mo articulo. An sp̄m̄sc̄m̄ dicit̄
possit noster. Respōsio s̄m̄ Bona.
in. j. dist. xix. Nō dicit̄ me? vel n̄r de aliq̄ ni-
si s̄m̄ illud nomē s̄m̄ qd̄ dicit̄ hic eē h̄m̄?
s̄ aut̄ dicit̄ p̄t̄ s̄m̄ triplicē habitudinē.
Aut informatiois: vt albedo petri. Et

hāc habitudinē importat̄ noia abstracta:
qz q̄nihil diuinū p̄parat̄ ad nos s̄m̄ habi-
tudinē informatiois. Iō nō p̄t̄ dicit̄ de no-
m̄inibz abstractiuis n̄r. Iō nō d̄r: diuinū-
tas n̄ra: n̄ eternitas n̄ra. Aut s̄m̄ habitu-
dinē causalitatis. Et hāc habitudinē ipoz-
tat̄ noia q̄ dicit̄ actū vt creator. Et qz hāc
habitudinē h̄nt oino diuina ad nos. Iō
pene de oibz talibz d̄r n̄m. Aut s̄m̄ habi-
tudinē correlatiois. Et hāc habitudinē
importat̄ noia relatiua. Et h̄ dupliciter.
Quedā dicit̄ respectū p̄one ad p̄onā. Et
de his nō d̄r me? vel n̄r. Alia dicit̄ res-
pectū ad creaturā. Et de his d̄r me? v̄ n̄r.
vt d̄s n̄r: magister n̄r. Et qz sp̄s d̄r res-
spectū ad illū cui inspirat̄: z h̄ sumus nos
Iō d̄r sp̄s n̄r. Similiter de? q̄m̄ponit̄
ab actu quē h̄z circa nos: vt dicit̄ Dam.
Iō d̄r de? noster. Hec Bon. Nota q̄
magna est dei bonitas erga nos q̄ seipaz
nois cōicāt: z d̄r noster de? noster d̄s:
n̄r sp̄s: z h̄m̄oi. Cauēam? igit̄ ab ingra-
titudine. Salt. in alex. Parcite mortales
ingrati viuere s̄mo rectori. S̄z heu heu
sicut dicit̄ Sen. li. de b̄nificijs. Inter plu-
ra maxima qz vicia nihil ē frequēt̄ q̄ in-
grati animi. Nō reuera valde est detesta-
bile corā deo z maxime qz quicqd̄ sumus
a deo habem? z ipe etiā de? noster z sp̄s
noster. Sicut p̄t̄ ex p̄missa r̄n̄sione. Et q̄
p̄clude q̄ sincerit̄ deū debem? diligere: q̄
tā dulciter seipm̄ vult nob̄ dare. S̄z no-
ta: q̄ nō oibz se dat s̄z p̄parat̄ s̄z facit̄
qd̄ in se est. Un̄ di. ch̄is. Apoc. ij. Ecce
ego sto ad ostiū z pulso. Si q̄s aperuerit
mibi intrabo ad illū z cenabo cū eo. zc. z
perunt ostiū q̄ fac̄ qd̄ i se ē se disponēdo: q̄
de? necessario intrat: necessitate dico infalli-
bilitat̄. Si em̄ nō intrat q̄ frustra pulsa-
uit qd̄ impiū ē dicere. Deus q̄ppe dat ex
grā z misericōdia sua. Dilcēditer em̄ talē lei-
gem̄ statuit z obseruat: qz viciē z gratiā
suā dabit facienti qd̄ in se est: s̄z stante lei-
ge necessario dat. i. infallibilit̄. Ap̄t̄c̄ igit̄
z intrabit d̄ns. O q̄ miseri q̄ tenent ostiū
clausum p̄tra deū. O sup̄bi: lubrici: avari
zc. Certe sicut d̄r Esa. lix. Iniquitates
vestre diuiserūt inter vos z deū vestruz.
Auferte igit̄ iniquitates vestras: mori-
cate vicia. Alias nō veniet in vos spirit̄
dei. Figura. Nō fuit edificatū templuz